

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра державно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДОКТРИНА ПРАВ ЛЮДИНИ»

підготовки фахівців освітнього ступеня «доктор філософії»
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»

Обговорено та схвалено на засіданні
Навчально-методичної ради ОДУВС
протокол від 29 липня 2020 №1

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 08 Право	Нормативна	
	Спеціальність 081 Право		
Модулів 1	Освітній ступінь: <u>доктор філософії</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів 1		1,2-й	
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		2-й	3-й
		Лекції	
		2 год.	4 год.
		Семінарські	
			4 год.
		Самостійна робота	
			82 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії системи знань, вмінь та навичок в сфері прав людини, надання цілісного уявлення про права як засадничу цінність та правовий стандарт сучасного суспільства й практично значущу категорію, забезпечену правовим захистом.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Доктрина прав людини» є

- формування системних знань щодо теоретичних основ прав людини, основних доктрин і принципів, змістовних та інституціональних аспектів прав;
- вивчення особливостей національного механізму забезпечення та захисту прав людини, опанування законів виникнення, функціонування і зміни наукових правових теорій;
- формування високих моральних якостей на підставі уявлення про права людини як загальносвітову цінність.

Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни (з ОНП).

Загальні компетентності: ЗК 01. Здатність виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові наукові ідеї на межі предметних галузей і здійснювати власні дослідження.

ЗК 03. Здатність здійснювати організацію освітнього процесу та підготовку здобувачів вищої освіти до професійно-орієнтованої діяльності.

Спеціальні компетентності: СК 06. Здатність здійснювати пошук, обробку та аналіз фундаментальних праць провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі дослідження, конструктивно критикувати підходи інших вчених, надавати особисті визначення правових категорій, дотримуючись принципів етики та академічної доброчесності.

СК 07. Здатність здійснювати аналіз законодавчих актів та їх експертизу, на підставі чого розробляти пропозиції щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства України, прийняття нових законодавчих актів.

СК 9. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

Результати навчання: РН 07. Вміти використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні, пошуку, обробленні, аналізі правової інформації та інтерпретації правових джерел, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН 9. Аналізувати та тлумачити чинне законодавство, правотворчу і правозастосовчу діяльність, розробляти пропозиції щодо їх удосконалення та впровадження у практичну діяльність.

РН 15. Вміти аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теорія прав людини.

Концепція прав людини: історія виникнення, утвердження на загальносвітовому рівні та закріплення у правових актах. Основні напрями розуміння прав. Права людини як її певні можливості; вимоги; основоположні потреби індивіда; його природні властивості; надбання; специфічна форма існування моралі. Цінність прав людини. Проблеми універсальності прав людини. Категоризація прав людини, її критерії та значення. Фундаментальні права. Індивідуальні та колективні права людини. Права окремих груп. Права «народів». Обмеження прав людини. Гарантії прав людини, їх види та система.

Механізми реалізації та захисту прав людини, універсальні та регіональні. Права людини та недержавні агенти їх забезпечення та захисту.

Тема 2. Універсальний каталог прав людини

Інституалізація прав людини як юридичної категорії. Основні міжнародні документи щодо прав людини. Універсальний рівень визнання та захисту прав людини. Категорія «міжнародне право прав людини». Роль ООН в утвердженні прав людини.

Обмеження прав людини: допустимість та критерії. Абсолютні права, права, які підлягають обмеженню, змістовно «зважені» права. Особисті (громадянські) та політичні, соціальні, економічні, культурні права людини: проблема «пріоритетності» та неподільності прав людини.

Новітні права: дискусійні питання. Біотика, генна інженерія та репродуктивні права. Права людини та вичерпні природні ресурси (право на воду, повітря). Права людини та інформаційно-комунікаційні технології.

Тема 3. Права людини в європейській юриспруденції

Праворозуміння та права людини. Генеза прав людини у теоретичній та практичній європейській юриспруденції. Права людини, верховенство права та демократія як основоположні цінності європейського публічного правопорядку. Верховенство права: доктрина, принцип, інститут. Елементи верховенства права. Загальні принципи європейського права щодо прав людини. Справедливість, рівність, свобода, гуманізм і права людини. Правова визначеність і права людини. Пропорційність і права людини. Розумність і права людини. Права людини та «держава, керована верховенством права». Особливості захисту прав людини у межах Ради Європи, ОБСЄ, ЄС. Хартія основних прав Європейського Союзу. Захист прав людини у Європейському Союзі.

Тема 4. Зобов'язання держави у сфері прав людини

Концепція зобов'язань держави, її сутність та розвиток. Види зобов'язань держави щодо прав людини. Межі розсуду держави в питаннях захисту прав людини.

Припустимі межі втручання держави у здійснення прав людини: втручання у випадках, «передбачених законом», їх легітимна мета, «необхідність в демократичному суспільстві», пропорційність обмеження прав чи свобод та легітимної мети, що переслідується.

Тема 5. Національні засоби захисту прав людини

Утвердження прав людини в Україні. Права людини в Конституції України. Рішення Конституційного Суду України, які найбільше вплинули на реалізацію та захист прав людини в національній правовій системі. Рішення

Верховного Суду, знакові для захисту прав людини. Судові та позасудові гарантії та засоби захисту прав. Інституційні елементи механізму захисту прав людини. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та специфіка його діяльності. Ефективність національних механізмів в сфері прав людини. Реформування національної правової системи в галузі забезпечення та захисту прав людини. Правозахисні організації на національному рівні та їх вплив на права людини в Україні. Питання обмеження прав людини у національній правовій системі: порівняльний вимір. Обмеження прав людини в умовах воєнного та надзвичайного стану. Права людини і питання національної безпеки.

Тема 6. Діяльність правозахисних організацій: міжнародний досвід

Права людини у сучасних конституціях держав. Тенденції та особливості закріплення прав людини на конституційному рівні у державах зі сталими демократичними традиціями та країнах «молодої демократії». Альтернативні концепції прав людини. Права людини в традиційній правовій сім'ї. Права людини в релігійній правовій сім'ї. Іслам і права людини.

Тема 7. Права людини в умовах конфліктів

Допустимі обмеження прав людини в умовах конфліктів. Захист прав під час цивільного конфлікту. Громадянська війна. Захист прав під час військового конфлікту. Збройна агресія, відсіч та стримування. Право на спротив. Права людини в умовах міжнародних та неміжнародних конфліктів. Питання юридичної належності та фактичного контролю над територією конфлікту. Право на життя в умовах збройних конфліктів. Зобов'язання держави в сфері прав людини під час конфлікту та у постконфліктний період. Транзитивна юстиція. Доктрина відповідальності щодо захисту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Прим.
	Заочна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		сем.заняття	сам.робота		
1	2	3	4	5	
Тема 1. Теорія прав людини. Тема 2. Універсальний каталог прав людини	22	2		20	
Всього за семестр	22	2		20	
Тема 3. Права людини в європейській юриспруденції	22		2	20	
Тема 4. Зобов'язання держави у сфері прав людини Тема 5. Національні засоби захисту прав людини	24	2		22	
Тема 6. Діяльність правозахисних організацій: міжнародний досвід Тема 7. Права людини в умовах конфліктів	22		2	20	
Всього за семестр	68	2	4	62	
Усього годин	90	4	4	82	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема Права людини в європейській юриспруденції	2
2	Тема Діяльність правозахисних організацій: міжнародний досвід. Права людини в умовах конфліктів	2
	Разом	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теорія прав людини.	10
2	Тема 2. Універсальний каталог прав людини	10
3	Тема 3. Права людини в європейській юриспруденції	20
4	Тема 4. Зобов'язання держави у сфері прав людини	12
5	Тема 5. Національні засоби захисту прав людини	10
6	Тема 6. Діяльність правозахисних організацій: міжнародний досвід	10
7	Тема 7. Права людини в умовах конфліктів	10
	Разом	82

Самостійна робота може здійснюватися у таких формах як підготовка до практичних занять, самостійне вивчення додаткової літератури та додаткових питань, розв'язання завдань, робота з інформаційними ресурсами, підготовка до розгляду модельних справ з питань прав людини, підготовка до обговорення тематичних творів мистецтва, підготовка до заліку згідно переліку питань.

7. Індивідуальні завдання

З метою поглиблення знань із дисципліни, прищеплення навичок самостійної роботи з літературою пропонується опрацювання додаткових тем виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді підготовки наукових доповідей за визначеною тематикою. Доповіді виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи здобувача і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень. До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.) З проблем, досліджених у наукових доповідях, здобувачі можуть підготувати для обговорення наукові тези та доповіді, з подальшим виданням.

8. Методи навчання

Вибір методів навчання зумовлений характером пізнавальної діяльності студентів та особливостями навчального процесу у вищій школі. Зокрема, для досягнення мети навчальної дисципліни, формування комплексу відповідних знань та вмінь застосовуються пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемно-пошуковий, дослідницький методи; індуктивний та дедуктивний методи; методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;

В залежності від джерел знань застосовуються методи: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація презентація), практичні методи (індивідуальні завдання).

В залежності від типу пізнавальної діяльності застосовуються методи навчання інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), пошуковий (дослідний).

Також активно використовуються методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (ділові та рольові ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості (метод аналогій, зіставлення наукових і життєвих (побутових) пояснень явища тощо).

9. Оцінювання результатів освітньої діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи в залежності від обраної форми завдання. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти по засвоєнню навчальної дисципліни здійснюється посеместрово, тобто підсумкова кількість балів, яку необхідно набрати для того, щоб отримати позитивну оцінку накопичується здобувачем вищої освіти протягом всього семестру (модулю) і складає від 60 до 100 балів. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньоарифметична результатів засвоєння окремих залікових тем, або за результатами заліку. Для переводу підсумкової оцінки у 100 бальну шкалу оцінювання знань середньоарифметична підсумкова оцінка множиться на коефіцієнт 20. Результати підсумкового контролю, перераховані в бали, заносяться науково педагогічним працівником в заліково-екзаменаційну відомість та індивідуальний навчальний план слухача за шкалою оцінювання ECTS та національною шкалою.

10. Шкала оцінювання знань: національна та ECTS

За внутрішньою шкалою навчального закладу в балах	За шкалою ECTS /За національною шкалою	
	Вноситься до відомості	
	екзамен	залік
90 – 100	A/Відмінно	A,B,C, D, E /Зараховано
82-89	B/Добре	
74-81	C/Добре	
64-73	D/Задовільно	
60-63	E/Задовільно	Не зараховано
35-59	FX/Незадовільно	

	з можливістю повторного складання	
0-34	F/Незадовільно	Не зараховано
	з обов'язковим повторним курсом	

11. Критерії оцінювання знань на екзамені та заліку

Для тих, хто складає залік та екзамен, критерії оцінювання знань наступні.

Оцінка А/ “відмінно”– виставляється, якщо студент має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній області; матеріал викладає логічно, послідовно, переконливо.

Оцінка В, С / “добре” – виставляється, якщо студент виявив достатньо повні знання курсу; дає правильні, хоча і не завжди повні визначення явищ дійсності; оволодів навичками співвідносити теоретичні знання з конкретними ситуаціями; висловлює своє ставлення до варіантних теорій щодо сутності явищ; засвоїв основи аналітичного методу; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

Оцінка D, E / “задовільно” – студент взагалі засвоїв програмний матеріал курсу в передбаченому обсязі з деякими неточностями у визначенні основних явищ та процесів; намагається висловити своє ставлення до проблемних питань, хоча і не завжди адекватно; вміє аналізувати набуті теоретичні знання і співвідносити їх з конкретними ситуаціями; виклад матеріалу непослідовний, неточний, з наявними помилками.

Оцінка FХ, F/ “незадовільно” – студент виявив слабкі (відсутність) знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних провідних категорій та явищ; відсутні навички адекватної оцінки норм і теорій; виклад матеріалу непослідовний, нелогічний, фрагментарний, з грубими помилками.

Оцінка А, В, С, D, E / “зараховано” виставляється, якщо студент виявив достатньо повні знання курсу; вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями, засвідчив уміння критично оцінювати варіативні підходи щодо сутності поставлених питань, дає правильні, хоча і не завжди повні відповіді на поставлені запитання; висловлює своє ставлення до варіантних теорій щодо сутності явищ; допускає незначні

неточності в розкритті окремих теоретичних положень; матеріал викладає не завжди логічно, послідовно і переконливо.

Оцінка FX, F/ “не зараховано” виставляється, якщо студент виявив слабкі (відсутність) знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних провідних категорій та явищ; відсутні навички адекватної оцінки норм і теорій; виклад матеріалу непослідовний, нелогічний, фрагментарний, неточний, стислий; повна відсутність переконливості в викладенні матеріалу.

12. Питання для підсумкового контролю

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Концепція прав людини у правовій традиції.
2. Цінність прав людини.
3. Сучасна доктрина прав людини.
4. Права людини, верховенство права та демократія як основоположні цінності європейського публічного правопорядку.
5. Державні та недержавні інститути та захист прав людини.
6. Універсальний характер прав людини та інтерпретації прав у різних правових системах.
7. Універсальні механізми захисту прав людини.
8. Регіональні механізми захисту прав людини.
9. Національні механізми захисту прав людини.
10. Міжнародні правозахисні організації та неурядові організації в механізмі громадського моніторингу дотримання та забезпечення прав людини.
11. Абсолютні права людини та обмеження прав.
12. Дискримінація: базові поняття та види.
13. Основні міжнародні і європейські документи, що гарантують захист від дискримінації.
14. Публічна влада та права людини.
15. Політичні права людини.
16. Соціально-економічні права людини, їх захист та межі.
17. Права народів та права окремих груп.
18. Процесуальні права людини.
19. Загальні принципи європейського права та їх застосування у здійсненні та захисті прав людини.
20. Документи Європейського Союзу в сфері прав людини.
21. Судова практика ЄСПЛ як джерело права.
22. Зміст і обсяг основоположних прав людини відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
23. Проблеми застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод людини.
24. Вплив практики ЄСПЛ на стан дотримання прав людини в Україні.

25. Проблеми виконання рішень Європейського суду з прав людини в ЄС та Україні.
26. Межі втручання та межі розсуду держави у здійсненні та захисті прав людини.
27. Негативні зобов'язання держави щодо прав людини.
28. Позитивні зобов'язання держави щодо прав людини.
29. Компенсація з боку держави за порушення прав людини.
30. Стандарти Європейського Союзу щодо захисту прав людини.
31. Права людини, верховенство права та демократія як основоположні цінності європейського публічного правопорядку.
32. Розуміння, закріплення, здійснення та захист прав людини у різних правових сім'ях.
33. Особливості діяльності правозахисних організацій та окремих осіб щодо реалізації та захисту прав людини.
34. Кваліфікація конфліктів та проблеми застосування права.
35. Порушення прав людини в умовах збройних конфліктів.
36. Міжнародні та неміжнародні конфлікти: питання забезпечення прав людини.
37. Відповідальність за дотримання прав людини під час конфлікту.
38. Доктрина відповідальності за захист та права людини.
39. Зобов'язання держави в умовах конфліктів.
40. Стан та показники дотримання прав людини в Україні.

13. Методичне забезпечення

Матеріали комплексу методичного забезпечення навчальної дисципліни (лекції; плани семінарських занять та методичні рекомендації до них; завдання для самостійної роботи; індивідуальні завдання).

14. Рекомендована література:

Нормативні джерела

1. Конституція України: Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%8>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 4.11.1950 URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Загальна Декларація прав людини : Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006р. № 3477-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

6. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України. Відомості Верховної Ради. 2014. № 26. Ст. 892.

7. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] // ООН, Резолюція 217 А (III) Генеральної Ассамблеї от 10 декабля 1948 г. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

8. Декларація ООН про права корінних народів [Електронний ресурс] // ООН, 13 вересня 2007 р. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_156.

9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [Електронний ресурс] // ООН, 18 грудня 1979 р. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_207/page.

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] // Рада Європи, Рим, 4.XI.1950 р. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

11. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс] // ООН, 20 листопада 1989 р. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

12. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) [Електронний ресурс] // ООН, 13 грудня 2006 р. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

13. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання [Електронний ресурс] // ООН, 10 грудня 1984 р. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_085.

14. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящихмігрантів та членів їх сімей [Електронний ресурс] // ООН, 18 грудня 1990 р. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_203.

15. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень [Електронний ресурс] // ООН, 20 грудня 2006 р. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_154.

16. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації [Електронний ресурс] // ООН, 21 грудня 1965 р. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_105.

17. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [Електронний ресурс] // ООН, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН А/RES/2200 А (XXI) від 16 грудня 1966 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

18. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права [Електронний ресурс] // ООН, Резолюція Генеральної Асамблеї ООН А/RES/2200

А (XXI) від 16 грудня 1966 р. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

19. Хартія основних прав Європейського Союзу // Європейський Союз, 7 грудня 2000 р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524.

Основна література:

20. Алексі Р. Теорія дискурсу і права людини. Філософія права і загальна теорія права; пер. з англ. С. І. Максимова, О. О. Уварової. 2013. № 1. С. 73–98.

21. Анцупова Т. О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики : монографія. Одеса. : Фенікс, 2013. 384 с.

22. Білак М. Подвійні стандарти застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на практиці Європейського суду з прав людини судами України. Право України. 2018. № 5. С. 170-184.

23. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини. LiberAmicorum до 60-річчя проф. В.В. Мицика: моногр. / авт. кол.; за ред. О.В. Задорожного та О.Р. Поєдинок. Київ; Одеса: Фенікс, 2016. 718 с.

24. Вэйсбротт Д. Международные права человека. Закон, политика и процесс [Електронний ресурс] / Д. Вэйсбротт, Д. Фитцпатрик, Ф. Ньюман ; пер. с англ. яз. С. Сивочек. 2001. Режим доступу до ресурсу: <http://www1.umn.edu/humanrts/russian/hrtsbook/hrtsintroduction.html#1>

25. Вовк Д. О. Як українські суди баланують релігійну свободу: аналіз у контексті світськості. Право і громадянське суспільство : електрон. вид. 2014. № 3. С. 4–37. Режим доступу: <http://lcslaw.knu.ua/2014-3.pdf>.

26. Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини. 3-тє вид. К. : Фенікс, 2006. 192 с.

27. Де Сальвіа М. Европейская Конвенция по правам человека / М. де Сальвіа. СПб. : Изд-во «Юридический центр», 2004. 267 с.

28. Джевіцкі К. Європейська система захисту прав людини / К. Джевіцкі. Одеса : «Юридична література», 2005. 98 с.

29. Донеллі Дж. Права людини у міжнародній політиці. Львів : Кальварія, 2004. 280 с.

30. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т. І. Дудаш. 3-тє вид., стереотипне. К.: Алерта, 2016. 488 с.

31. Горобець К. В. Аксиосфера права: філософський і юридический дискурс : монограф. Одеса: Фенікс, 2013. 218 с.

32. Карташкін В.А. Права человека в международном и внутригосударственном праве. М. : ИГиП РАН, 1995. 135 с.

33. Кірсте С. Транспозитивні основи позитивних прав людини / С. Кірсте // Філософія права і загальна теорія права. 2012. № 2. С. 178–195.

34. Козюбра М. Природа прав людини : пошук нових концептуальних підходів. Наук. записки. Сер. «Право». Острог, 2001. Вип. 2. Ч. 1. С. 14–18.
35. Курко М.Н., Сопілко І. М. Проблеми правового регулювання дотримання інформаційних прав у мережі Інтернет. Наукові праці МАУП. Серія : Юридичні науки. 2016. Вип. 4. С. 5-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupn_2016_4_4
36. Мальман М. Розум і права: нейрологія, філософія та засади правової справедливості / М. Мальман ; пер. Ю. Разметаєва. Філософія права і загальн теорія права. 2015. № 1-2. С. 40–71.
37. Муравйов В. Європейське право: правова категорія, наука, доктрина / В. Муравйов, К. Смирнова. Право України. 2011. № 4. С. 141-147.
38. Паліюк В. Чи можуть судді України у своїх рішеннях посилатися на рішення Європейського суду з прав людини. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. 2005. № 3. С. 233-236.
39. Панкевич О. З. Соціальна держава та права людини «другого покоління» (загальнотеоретичне дослідження). Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самовряд. АПрН України / редкол. П.М. Рабінович (голов. ред.) та ін. Сер. 1. Дослідження та реферати. Вип. 11. Л. : Астрон, 2006. 176 с.
40. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2008. 240 с.
41. Права людини в Україні – 2016. Доповідь правозахисних організацій / За заг. ред.: А. П. Буценка, О. А. Мартиненка/ Українська Гельсінська спілка з прав людини. К, КИТ, 2017. 230 с.
42. Рабінович П. М. Європейська конвенція з прав людини: філософсько-антропологічні та гносеологічні засади її застосування Страсбурзьким судом. Право України. 2010. № 10. С. 135-146.
43. Разметаєва Ю.С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: монографія. Х.: 2013 «Финарт». 196 с.
44. Разметаєва Ю.С. Доктрина а та практика захисту прав людини : навч. посіб. - Харків: ФОП Лисенко І. Б., 2018. — 364 с.
45. Сопілко І. М., Череватюк В. Б. Безпека людини в сучасних умовах: загрози та правові шляхи їх вирішення. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2017. № 1. С. 189-193. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2017_1_32
46. Сюкияйнен Л.Р. Права человека в диалоге исламской и западной правовых культур. Ишрак: ежегодник исламской философии: № 2. М.: Вост. лит., 2011. С. 266–289.
47. Уварова О. О. Бар'єри, механізми і належні практики в сфері доступу жінок до правосуддя в Україні: доп. підгот. в межах проекту «Сприяння доступу

жінок до правосуддя в п'яти країнах Східного Партнерства» [5-6 листоп. 2015 р., м. Кварелі (Грузія)]. Кварелі, 2015. 93 с.

48. Финнис Дж. Естественное право и естественные права / Дж. Финнис; пер. с англ. В.П. Гайдамаки, А.В. Панихиной. М.: ИРИСЭН, Мысль, 2012. 554 с.

49. Хабермас Ю. Концепт человеческого достоинства и реалистическая утопия прав человека. Вопросы философии. 2012. No 2. С. 66–80.

50. Христова Г. О. Зобов'язання держави в сфері прав людини в умовах окупації. Вісник Національної академії правових наук України. 2018. Т. 25. No1. С. 204–218.

51. Штрохал К. Обязательства ОБСЕ в области человеческого измерения / К. Штрохал. Бюро ОБСЕ по демократическим институтам и правам человека. 2006. Том I. Сборник документов в хронологическом порядке (Второе издание). –296 с.

15. Інформаційні ресурси

1.	Тема 1. Теорія прав людини.	Центр інформації про права людини (популяризація прав людини, верховенства права та ідей громадянського суспільства в Україні), 2018. – Режим доступу: https://humanrights.org.ua/
2.	Тема 2. Універсальний каталог прав людини	
3.	Тема 3. Права людини в європейській юриспруденції	
		Рішення Європейського суду з прав людини. Пошукова система [Електронний ресурс] / ЄСПЛ, 2018. – Режим доступу: http://hudoc.echr.coe.int/eng
4.	Тема 4. Зобов'язання держави у сфері прав людини	https://helsinki.org.ua/publications/richna-dopovidpravozahysnyh-orhanizatsij-prava-lyudyny-v-ukrajini-2017/
5.	Тема 5. Національні засоби захисту прав людини	https://helsinki.org.ua/publications/richna-dopovidpravozahysnyh-orhanizatsij-prava-lyudyny-v-ukrajini-2017/
6.	Тема 6. Діяльність правозахисних організацій: міжнародний досвід	Доповіді про стан свободи в світі. Рейтинг країн світу за рівнем політичних і громадянських свобод [Електронний ресурс] / Freedom House, 2017. – Режим доступу: https://freedomhouse.org/reports
7.	Тема 7. Права людини в умовах конфліктів	http://helsinki.org.ua/umovy-zbrojnoho-konfliktu-ta-prava-lyudynyprava-vijskovosluzhbovtsiv-k-hajdej-e-hryhorenko/

РЕЦЕНЗІЯ
на навчально-методичні матеріали навчальної дисципліни
«Доктрина прав людини»
для підготовки фахівців освітнього ступеня «доктор філософії»
за спеціальністю 081 «Право»
Одеського державного університету внутрішніх справ

Опанування доктрини прав людини та концепції верховенства права потребує осмислення та розуміння кожної з категорій, які виступають їх методологічним фундаментом. Зокрема, категорій рівності, рівноправності, правової толерантності. Комплексний підхід, покладений в основу формування програми навчальної дисципліни «Доктрина прав людини» сприятиме формуванню у здобувача освітнього ступеня «доктор філософії» перспективного бачення на традиційні поняття та знання про конституційне право, його принципи та філософію подальшого розвитку в правовому світогляді сучасної людини.

Надання цілісного уявлення про права як засадничу цінність та правовий стандарт сучасного суспільства й практично значущу категорію, забезпечену правовим захистом - основне завдання рецензованого курсу.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає ознайомлення з теоретичними основами прав людини, основними доктринами і принципами, змістовними та інституціональними аспектами прав, а й формування високих моральних якостей на підставі уявлення про права людини як загальносвітової цінності.

Рецензовані навчально-методичні матеріали навчальної дисципліни «Доктрина прав людини» відповідають змісту та завданням навчального курсу. Слід відзначити важливість вивчення специфіки прав людини в умовах конфлікту.

Пакет рецензованих навчально-методичних матеріалів відповідає усім необхідним вимогам і може використовуватися у навчальному процесі.

Завідувач кафедри
кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародного гуманітарного університету
доктор юридичних наук, доцент

Д.Г. Манько